

Lengyelné Püsök Sarolta

Kolozsvár

A hit és a jó cselekedetek kérdése a Heidelbergi Káté korában és ma*

450esztendő emberi időléptékkal mérve óriási időszak, és amennyiben hitvalló őseinknek módjuk lett volna előretekinteni jelenünkre, bizonyos képtelenségnek, szemfényvesztésnek tartották volna a sok változást, és Luther legalább olyan hévvel vágta volna kalamárisát a vetítövásznonhoz, mint a wartburgi dolgozószobájának falán incselkedő ördöghöz. Persze nem kevés botránkozást okozna eleink körében az a tény sem, hogy a szent tudományokat női előadó meri művelni, ámbar e tekintetben a jelenkor befolyásos egyházi vezetői között is akadt olyan, aki inkább az ördöggel szövetkezne, csak ne lásson nőt a katedrán.

A váltakozó korszakokkal sok ideiglenes, csak bizonyos időszakhoz köthető dolog tovatűnik, de annál különösebb, hogy egy hitvallási irat, a Heidelbergi Káté mind a mai napig mérvadó maradt.

Röpke fél órában nem vállalkozhatom arra, hogy részletesen fejtssem ki a Heidelbergi Káté hitre és cselekedetekre vonatkozó teljes tanítását, illetve annak előzményeit és utóhatását, hiszen amúgy is abból indulunk ki, hogy a jelenlevő, igen tisztelt hallgatóság többnyire jártas ebben a tekintetben. Ezért kiindulásként csak vázlatosan utalok a Káté hitértelmezésére, majd egy röpke szellemtörténeti utazás mentén mutatok rá a hittel kapcsolatos hangsúlyeltolódásokra, s erre az utazásra Kierkegaardot hívom kalauzul. Ezután szintén csak vázlatosan fog következni a Káté jó cselekedetekre vonatkozó tanítása, amely alapján kitekintünk a jelenkor nyitott kérdéseire.

---

* Elhangzott 2013. november 15-én, a *Bemutató a templomban – a Káté helye a keresztiség és az úrvacsora között* témájú nemzetközi konferencián.

1. A Heidelbergi Káté hitértelmezése

A modern vallástudomány előszeretettel osztályozza a különféle vallásokat aszerint, hogy azok milyen emberi tudatfunkciókat érintenek, illetve hova helyezkedik a hangsúly. E tekintetben óriásiak a különbségek a vallások világában, de egyazon vallás különféle felekezetei hitértelmezésének sem azonos a hangsúlyképlete. A különféle keresztyén gondolkodók más és más módon próbálják meghatározni a vallás lényegét. Közismert példa, hogy Kant az akaratra, Schleiermacher az érelemlre, az abszolút függőség érzésére, Max Müller pedig az értelemre, a tanrendszerre helyezi a hangsúlyt.

Káténk hitértelmezése a lehető legegészségesebb, a teljes embert átfogó, tehát mindhárom tudatfunkciót mozgásba lendítő meghatározást nyújt a 21. kérdés feleletében: „Az igaz hit... biztos ismeret... és szívbéli bizodalom is”. Azaz az *értelem* és *érezlem* mezejébe utalja a hitet. De az *akarat* sem marad kitöltetlenül, mert a Káté belső logikája mentén három kérdés-felelet is foglalkozik az akaratral.

A 32. felelet keresztyénségünk lényegét fogalmazza meg. A 43. felelet ismét arról szól, hogy a Krisztus áldozatából és halálából származó haszonként „magunkat hálaáldozatul öneki szenteljük”.

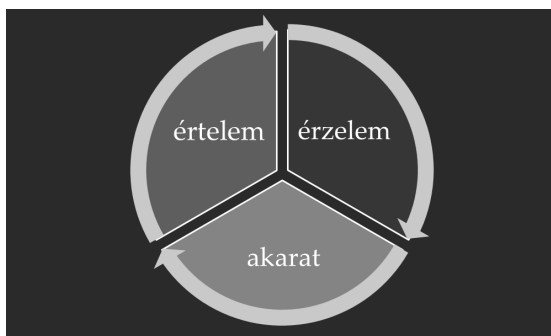
Az 55. felelet a szentek közösségéről beszél, ahol szintén akaratati megnyilvánulásnak minősül, hogy „mindenki kötelességének kell ismerje, hogy ajándékaival a többi tagok javára és üdvösségére készséggel és örömmel szolgáljon”.

Végül a 65. kérdés-felelet minden kétséget eloszlat: jóllehet a hit áthatja a teljes ember gondolatait, érzésvilágát és akaratát, ez mégsem önérem, nem elidegeníthetetlen tartozéka az emberi természetnek, hanem a Szentlélektől származik. Az a hit pedig, amely Jézus Krisztusra irányul, kulcsfogalom a Káté megigazulástanában.

A Káté és általában a reformátorok koruk egyik fatális tévedését oszlatták el, a hit általi megigazulás hirdetésével: rádöbentették kortársaikat, hogy semmiféle emberi érdem, különösen a pénzen vett bűnbocsátó cédulák nem alkalmasak az üdvszerzésre.

Münchhausen báró meséiről mindenki tudja, hogy sorozatos hazugságok, csupa fizikai képtelenségek sora, mint például az a története is, hogy saját hajától fogva húzta ki magát a mocsárból.

A reformáció korában sikerült véget vetni a bűn mocsarában vergődő ember önámításának, és rámutatni a kívülről, illetve felülről érkező hathatós segítségre. A következő korokban azonban változott az égető kérdések ranglistája.

2. Szellemtörténeti villámütés: a hittel kapcsolatos hangsúlyeltolódások. Útitársunk Kierkegaard

A villámgyors visszatekintésre Søren Aabye Kierkegaard dán teológust (1813. máj. 5. – 1855. nov. 11.) hívom segítségül. Útitársként nem most szegődtem mellé, mert már hosszabb ideje kutatom írásait, de az idén amúgy is illő elidőzni gondolatai mellett, hiszen májusban ünnepelhettük születésének 200. évfordulóját.

Kierkegaard ismeri és továbbviszi a lutheri teológiát, de éppen a hit és cselekedetek kérdésében jelentkezik közöttük olyan ellentmondás, amelyről a szövegösszefüggések úgy tanúskodnak, hogy csak látszólagos a véleménykülönbség. A 19. századi lutheránus teológus jól érzékeli, hogy kortársai félreértelmezhetik Luther szavait, ezért szükségesnek érzi felülbírálni, véleményezni egyes kijelentéseit. Közismert, hogy Luther mellőzte Jakab apostol levelét, sőt „szalmalevél”-nek minősítette a cselekedetek fontosságának ismételtetése miatt, hogy ezzel szemben annál erőteljesebben hangsúlyozhassa az ingyen kegyelmet, a hit általi megigazulást.

„Kierkegaard, aki maga is a kritika, a sarkítás nagy mestere, jól érzékeli, hogy Luther nem a cselekedetek fontosságát tagadja, hanem a reformáció korának az üdvszerző cselekedetekkel kapcsolatos tévhitét akarja eloszlatni. Kierkegaard az *Önvizsgálatban* a Jakab levelének értelmezése kapcsán kijelenti, hogy *‘az idők különfélék; és különféle idők különfélék igényelnek’*,¹ majd megidézi Luther alakját.”²

A képzelet szülte beszélgetésben közli mesterével, hogy megérti a jakabi gondolatok heves elutasítását, hiszen erre saját századának szükségszerűsége készítette. Feltételezi azonban, hogy ugyanennek a logikának a mentén Luther is hangsúlyozná a mai kortársaknak a cselekedetek fontosságát.

„A dán gondolkodó ezáltal egy hermeneutikai alapkövetelménynek tett eleget, azaz a kimondott ítéletet nem elszigetelten, hanem a címzettek felől értelmezte. Saját példájával ismételten emlékezteti olvasóját arra, hogy az ő szavait is így kell vizsgálni, azaz egy percig sem szabad megfeledkezni arról a közegről, amelyben elhangzottak.”³

Mi készítette a dán gondolkodót arra, hogy a lutheri *sola fide* elv helyett a cselekedetek fontosságát hangsúlyozza? Luther korától közel háromszáz esztendő telt el Kierkegaardig. A hitet már a racionalizmus kora igyekezett tantételekbe merevíteni, a német idealizmus pedig az a szellemtörténeti

¹ Kierkegaard, S. A.: *Önvizsgálat. Ajánlva a kortársaknak. Isten változatlansága*. Ford. Szeberényi Lajos. Új Mandátum, Budapest [é. n.] 21. (kiemelés tőlem).

² Püsök Sarolta: *Søren Kierkegaard teológiájának súlypontjai*. Egyetemi Műhely Kiadó – Bolyai Társaság, Kolozsvár 2010, 86.

³ Uo. 87.

irányzat, amelynek végképp sikerült kijátszani a cselekedeteket a hit ellenében. A hegeli rendszerfilozófia Európa-szerte rányomta bélyegét a szellemi életre. A dán hegeliánusok pedig különösen ragaszkodtak a berlini professzor irányelveihez, Kierkegaardot pedig semmi sem zavarta jobban, mint a német géniusz körül kialakult koppenhágai „holdudvar”. Minél inkább eltávolodott tőlük és kirekesztettnek érezte magát, annál ingerültebben támadta őket.

A „Dánia aranykorá”-nak is nevezett időszakban szinte minden koppenhágai művelt ember a nagy filozófushoz igyekezett igazítani gondolkodásmódját. Ludvig Heiberg és felesége, az ünnepelt színésznő szalonja a Hegelrajongók találkozási helye volt, és odajártak Oehlenschläger, Thorvaldsen, Ingemann és H. C. Andersen.⁴ Kierkegaard talán még megbocsátotta volna ezeknek a kulturális és politikai életet irányító értelmiségieknek, hogy Hegel módjára mintegy kívülről próbálták szemlélni és értelmezni a világot, amelynek maguk is részesei, de az idetartozó teológusok számára nem látott menteséget.

Hans Lasse Martensen (1808–1884) teológiai tanár, majd püspök a heiberger kör támogatását élvezte. Ő volt mindvégig Kierkegaard szemében a legnagyobb szállka. Martensen azt a teológus professzort testesítette meg, akit Kierkegaard oly sokszor elmarasztal írásaiban a hegeli spekulatív filozófia teológiai alkalmazása miatt. Egyetemi tanárként fenn hirdette a hegeli filozófia nagyszerűségét, és saját teológiai nézeteit is erre építette. Kierkegaard naplójegyzeteiben maró gúnnyal illeti az egyetemi katedrákon pózoló Hegel-pigonokat:

„Egyetlen ember sem annyira buta – még a legbutább sincs annyira buta –, mint, 'a professor'. Művészi módon, sok tanulás által tette magát butává. Ahhoz, hogy meg is maradjon a butaság állapotában, állandóan tanulmányoznia kell más professzorok írásait.”⁵

Amennyiben ez és az ehhez hasonló kifakadások pusztán az egyetemi tanár ellen irányulnának, talán nem volna túlzás kicsinyes személyeskedésnek tekinteni őket, és akár a féltékenység vádjával is illehetnének szerzőjüket. Kierkegaard szavainak azonban máshol kell keresnünk a mozgatórugóit. A dán gondolkodó nemcsak önmagát tekintette vallási írónak (*religieus Forfatter*), hanem a kortárs – és a mindenkori – teológusoktól is megkövetelte, hogy azok legyenek. Martensen és társai azonban beleérték magukat a 19. századi hegeliánus filozófusok szerepébe, s így elvették feladatukat. Gyenge Zoltán találoán jegyzi meg:

⁴ Ld. Kirmmse, Bruce H.: *Kierkegaard in Golden Age Denmark*. Indiana University Press, Bloomington and Indianapolis, 1990. Garff, Joakim: *SAK Søren Aabye Kierkegaard. Életrajz*. Jelenkor Kiadó, Pécs, 2004 vonatkozó fejezetei.

⁵ Naplójegyzet 1850-ből, in: Dévény István: *Søren Kierkegaard. Attraktor*, Máriabesenyő – Gödöllő 2003, 98.

„Kierkegaard szinte semmit sem gyűlöl jobban, mint a prédikációba bújtatott absztrakt spekulációt, amit számára a hegelianizmus legjobb tanítványai testesítenek meg a dán egyházban.”⁶

Kierkegaard helyenként nagyon gunyorosan szemlélteti, hogy a személyes hit szempontjából mennyire jelentéktelennek tartja a hegeli rendszer-filozófiát. Anti-Climacus ekképpen nyilatkozik Kierkegaard a *A halálos betegség* című könyvében:

„Egy gondolkodó felépít egy irtatlan nagy épületet, egy rendszert, amely az egész létezését és az egész világtörténelmet magában foglalja, de ha megnézzük az ő személyes életét, akkor legnagyobb csodálkozásunkra azt a borzasztó és nevetséges dolgot fedezzük fel, hogy az illető maga nem ebben a borzasztó nagy, magasba ívelő palotában lakik, hanem a mellette lévő fészerben vagy kutyaólbán, vagy maximum a portáslakásban.”⁷

A hegeli rendszer azért használhatatlan, mert a hit „ugrását” nem elgondolni, hanem megélni kell. Ezt Czakó István így foglalja össze:

„Míg a hit Hegel rendszerében az abszolút tartalom a képzet szintjén, azaz önmagában véges, addig Kierkegaard számára – mint a vallási egzisztencia aktusa – végtelen, abszolút jelentőségű, a maga paradox mivoltában nem fogalmiasítható, olyan realitás, amelyet a gondolkodás meg nem közelíthet.”⁸

Kierkegaard tehát alkalmazhatatlannak tartja a hegeli modellt, de annál közelebb érzi magához azt a görög filozófiát, amelyben az elgondolt igazság a mindennapi élet szintjén is megvalósulni látszik. Az athéni filozófia aranykorában filozófusnak lenni egy életforma vállalását jelentette.

„Kierkegaard saját útjából sok minden tekinthető a filozófia görög felfogásához történő visszatérés kísérletének, amelyben az egyéni élet a saját gondolkodás megtestesítője. Kierkegaard a görögök nézetét a filozófiáról közelebb érezte a keresztyénségről alkotott elképzeléséhez, mint a kortárs XIX. századi filozófiát.”⁹

---

⁶ Gyenge Zoltán: *Kierkegaard és a német idealizmus*. Ictus, Szeged 1996, 148.

⁷ Kierkegaard, S. A.: *A halálos betegség*. Ford. Rác Péter. Göncöl Kiadó, Budapest 1993, 52–53.

⁸ Czakó István: *Hit és egzisztencia. Tanulmány Søren Kierkegaard hitfelfogásáról*, L'Harmattan, Budapest 2001, 39.

⁹ Stewart, Jon: *Kierkegaard's Relation to Hegel Reconsidered*. University Press, Cambridge 2003, 642.: „Much of Kierkegaard's own project can be regarded as an attempt to return to the Greek concept of philosophy in which one's life is the embodiment of one's thought. Kierkegaard regards the Greek view of philosophy as closer to his own conception of Christianity than his contemporary nineteenth-century philosophy.”

A filozófiatörténetben kevés gondolkodó élte meg oly következetesen az általa hirdetett gondolatokat, mint maga Kierkegaard és nagy példaképe, a görög Szókratész. Disszertációjának is központi alakja a görög mester:

„[...] célja a hamanni intenciónak megfelelően Szókratész mint zseni alakjának, személyes sorsának, gondolkodása személyes jelenvalóságának előtérbe állítása a rendszerfilozófiák „ész”-ben posztulált homonkuluszával szemben. Szókratészt a kérdezés, az örök kérdés hajtja, az az ember ő – Kierkegaard szemében –, aki eleven lényként sorsában viseli saját filozófiáját.”¹⁰

Kortársait szenvedélyesen próbálja rádöbenteni arra, hogy nem elegendő csupán szemlélni és értelmezni a világot, hanem a világ részeként tudatosan, és tevélegesen részt kell vállalni annak alakításában. Figyelme a cselekedetek felé irányul. Persze teológiatörténetileg nem ez az egyetlen időszak a reformációt követően, amikor növekszik a cselekedetek értéke. A kanti akarattika megteremtette annak szellemi alapját, amit gyakorlati síkon a protestáns ortodoxia tetőzött be, azaz kialakult egy olyan szokásrendszer, amelyhez a jó polgároknak, a jó keresztyéneknek igazodniuk illett. Kierkegaard jól érzékeli e cselekedeteknek természetellenességét, Isten előtti életképtelenségét. Az életstádiumokról szóló írásaiban etikai életstádiumként írja le és bírálja azt a jelenséget, amikor az ember nem Istenhez igazodik tetteivel, hanem holmi ember csinálta normákhoz. Ugyanígy zárkózik el attól a farizeusi cselekedet-keresztyénségtől, amely a herrnhuti pietista közösségeket jellemezte (különben ő is pietista közösségből származott), vagy azt az életvitelt, amelyet Grundtvig püspök és követői gyakoroltak.

Kierkegaard azt hangsúlyozza, hogy az egyes bűnök csak következményei az igazi bűnnek, azaz a hitelenségnek, és ennek megfelelően a cselekedetek is valami másra utalnak. Az Isten iránti helyes viszonyulás fokmérői: a *szeretet cselekedetei*. Ezeket semmi nem helyettesítheti, sem a polgári értelemben vett tisztességes élet, sem a rang, sem a teológiai tudás.

„A szigorú vallásos ember életének lényege: cselekedet; ezért előadása sokkal közvetlenebb és maradandóbb, mint a leggondosabban kidolgozott beszéd.”¹¹

A cselekedetek a hit aranyletétjei, és ezért sürgeti ezeket.

Kierkegaard sokáig érlelte magában egy olyan könyv gondolatát, amely a cselekedetről szól, és ezt végül meg is írta *A szeretet cselekedetei* címmel. A szeretet cselekedeteinek forrása: az isteni szeretet. A szeretetnek többféle formája is van, amelyek közül a keresztyén szeretet többek között azáltal is kiemelkedik, hogy nem holmi érzelmi fellángolást jelent.

¹⁰ Gyenge Zoltán: *i. m.* 159.

¹¹ Kierkegaard, S. A.: *Önvizsgálat*, 19.

„Ha a szeretetet futó hangulattá, gyönyörteljes felindulássá változtatjuk, akkor a szeretet tetteiről szólva csak csapdát állítunk a gyengéknek.¹²

A keresztyén szeretet az *önzésnélküliséget* tekinti a maga legfontosabb jellemvonásának:

„Csak ha meghaltál az önzésnek önmagadban és azáltal a világnak, és nem szereted a világot, sem azokat a dolgokat, melyek a világon vannak, önzően nem szeretsz egyetlen embert sem – csak ha Istent szeretve megtanultad önmagadat gyűlölni, csak akkor lehet szó a szeretetről, mely a keresztyén szeretet.”¹³

Az ilyen szeretetből fakadó cselekedetek bizonyosan senkinél nem válnak helytelenül értelmezett üdvszerző cselekedetekké, hanem önzetlenül mutatnak túl önmagukon a kegyelmes Istenre.

3. A Heidelbergi Káté tanítása a jó cselekedetekről

A Káté szerzői jól érzékelték, hogy a hit általi megigazolást könnyen félre lehet érteni, de biztosan állították, hogy a Krisztusban igazán hívó emberrel ilyesmi nem történhet meg. A felvilágosodás filozófusa, Voltaire, aki pimaszul toltta félre Istent, az hangoztatta, hogy „Isten megbocsát, hisz ez a dolga”. De a megigazolástan nem teszi Isten igazi követőit „könnyelművé és gonosz emberré”. Az Istenbe oltott állapot ismervei a jó cselekedetek, ahogyan azt a 88–90. kérdésekből is kitűnik, vagyis a megtérés velejárói. Amennyiben az új ember megelevenítése, azaz az örömmel, kényszermentesen végzett jó cselekedetek nem követik a bűnbánatot, a megtérés csak félelges, szavak szintjén megrekedt folyamat.

A 91. felelet abban is útbaigazít, hogy milyennek kell lennie ezeknek a cselekedeteknek. Ezek „az igaz hitből vannak, Isten törvényének megfelelőek, és az ő dicsőségére történnek”. A hármasság mérce önvizsgálatra inti bármely kor emberét: vajon melyek cselekedeteim mozgatórugói? Vajon a hamis bálványok? Összhangban vannak-e ezek Isten akaratával, és visszautalnak-e Istenre? Vagy csupán az önmegvalósítás, a hiú öndicséret eszközei?

Káténk 86. kérdés-felelete úgy summázza a jó cselekedetek értelmét, hogy abba Isten mellett mind mi, mind embertársaink benne foglaltatnak. Isten iránti hálából kell jót cselekednünk mintegy önmagunkért, hogy hitbizonyosságunk legyen. Ahogyan a lakmuspapír leméri egy vegyület savas vagy bázikus hatását, úgy mutatják meg jó cselekedeteink, hogy kihez is tartozunk, és milyen a viszonyunk Istennel. Végül a jó cselekedetek másokra is tekintenek,

---

¹² Kierkegaard, S. A.: *Félelem és reszketés*. Ford. Rácz Péter. Az utószót írta: Balassa Péter. 2. kiadás. Európa, Budapest – Göncöl 2004, 47.

¹³ Kierkegaard, S. A.: *Önvizsgálat*, 93.

mert jó példaként szolgálnak: másokat is megnyerhetünk általuk Istennek. Az előbbi analógiájára a jó cselekedetek hiányának képletét is leírhatjuk: Istennel szemben tanúsított háládatlanság, magunk irányában közöny, és felelőtlenség embertársainkkal szemben.

4. A jelenkor nyitott kérdései

Korunkat, közelebről pedig a református népegyházat a hit és jó cselekedetek kérdésének számos vetülete mentén elemezhetjük. A rövid időkeret szorításában most csak két, szorosan összefüggő kérdéssel foglalkozom.

Egyik kedves vállalkozó barátunk véleményét bátran értelmezhetem a kor-szellem, a szekularizálódott közvélemény megnyilatkozásaként. Ő elég lazán viszonyul saját egyházához, de egyházunk jövője feletti töprengésünkben baráti empátiával próbált mellénk állni, és ezt mondta: *Nektek, egyházaknak a szociális kérdésekkel kellene foglalkoznotok. Azt várja tőletek a világ, hogy intézményhálózatot építsetek ki és tartsatok fenn az emberek életminőségének a javítása és gondozása érdekében.* Csupán ennyit? A jó cselekedetek forrására, az evangéliumra már senki sem kíváncsi?

A piacgazdaságot valóban a kereslet-kínálat határozza meg. De vajon egyházi életünket és ezen belül személyes küldetésünk teljesítését szintén erre a sémára kellene felépítenünk? Tényleg ennyire „korszerűek”-nek kellene lennünk? Vagy pedig szabad megőriznünk azt az egyensúlyt, amely a Káté egyik erőssége volt évszázadokon át. A lengyel származású Leszek Kolakowski, egyik írásában, amelynek címe *Metafizikus sajtótájékoztató sztenogramja, amelyet egy démon tartott 1963. december 20-án Varsóban*, a démon a következőket diktálja az egyházi újságíróknak:

„Az egyház [...] versenyt fut az idővel, modern, haladó, higiénikus, funkcionáló, teljesítőképes, edzett, karakán, motorizált, rádiofonizált, tudományos, tiszta és energikus akar lenni.”

Majd hozzát teszi:

„Kéjes élvezetet jelentene számomra, hogy bemutassam önöknek szerencsétlenségüket és szájalomra méltó fáradozásait, hogy miként próbálnak megfelelni annak a kornak, amely önöket úgyis állandóan több ezer mérfölddel megelőzi.”¹⁴

A másik gondolat arra irányul, hogy a ma református egyházának azon törekvései, amelyek nem a korszerűség, a megfelelés vágyából fakadnak, hanem igazi jó cselekedetek a 91. kérdés-felelet hármás mércéje szerinti, azaz Istentől jönnek, megfelelnek a törvénynek, és az ő dicsőségét hirdetik, éppen

¹⁴ Ld. *Stenogramm einer metaphysischen Pressekonferenz, die der Dämon am 20. 12. 1963 in Warschau abgehalten hat.* In: Kolakowski, Leszek: *Gespräche mit dem Teufel – Acht Diskurse über das Böse.* Serie Piper, München–Zürich 1986, (60–78) 63.

ennél az utolsó pontnál hiányosak. A gondolat nem teljesen a sajátom, ugyanis egyik hallgatónk különös megjegyzése terelte figyelmemet ebbe az irányba. Szociális munka szakon kellett dolgozatot készítenie a romániai egyházak szociális tevékenységéről, a szeretetszolgálatról, de sajnálattal állapította meg, hogy református vonalon nem sok kiemelkedő tevékenységet ismer. Szent felháborodással kezdtem sorolni a több tucatnyi szeretetintézményt, illetve az egyes gyülekezetekben zajló diakóniai tevékenységeket. A hallgató templomba jár és szereti egyházát, de abban a kis gyülekezetben, ahova tartozik, nem szerezhetett eget rengető tapasztalatokat a szeretetszolgálat vonatkozásában.

De vajon mi az oka annak, hogy sem ő, sem sokan mások nem tudnak egyházunk szociális vonatkozású szolgálatairól? Talán a közmédia, a világ korszerű eszközei által is láttatnunk kellene időnként magunkat. Természeti katasztrófák esetében napokig lehet hallani a hírekben a magyar baptista szeretetszolgálatról, pedig a reformátusok is adakoznak ilyesmire. Az elmúlt héten, például, az első híradás közölte is, hogy a református szeretetszolgálat munkatársai is kimentek a Fülöp-szigetekre, de a református jelző elmaradt, mint ahogyan alig hallani a gyerekekért, idősekért végzett szép tevékenységeinkről.

Evangeliumi parancs a jó cselekedetek helyes gyakorlására, hogy *ne tudja a bal kezéd, mit tesz a jobb* (Mt 6,3), de ezt nem szabad annyira sarkítottan értelmeznünk, hogy teljesen elrejtőzzünk, mert szintén evangeliumi feladatunk, hogy világ világosságává kell lennünk, mert a hegyen épített város sem az elrejtőzködés végett áll a magaslaton, és a fényt sem szabad véka alá rejteni (Mt 5,14–16). Öndicséret: gyalázat. De az egészséges tájékoztatásnak mégsem kellene elmaradnia, talán azért sem, mert népegyházunk sok tehetős, és szeretetszolgálatra nyitott peremtelepesét lehetne mozgósítani egy jó ügy kapcsán, és a missziói parancs teljesítésének is elengedhetetlen tartozéka, hogy a jó cselekedeteknek, amelyek Istenre utalnak, láthatónak, hallhatónak és megtapasztalhatónak kell lenniük.

Az üzleti és politikai életben bevett gyakorlat az arculatformálás (*PR Management*), azaz szakemberek segítenek abban, hogy jó hatása legyen a kínált terméknek, szolgáltatásnak. Mennyi „hitvány áru és hamis pénz” (HK 110. felelet) kel így el a kufárok asztalán. Megbocsátható-e a túlzott szemérmeskedés, ha a jó cselekedetek a tét, vagy egyszerűen ez is a talentumok elásásának minősül?